

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. I. Regulæ & priuilegiæ Ordinis S. Saluatoris in quibusdam Regulares subijciunt Ordinatio; in quibusdam eximiunt: quid si ergo, Ordinarius pleno iure velit visitare, ordinare, exequi; & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

13.
Et in foro
Ecclesiasti-
co ad pen-
itentiam
mutarem.

2. Vt in causa, non quidem capitali, sed quæ in curia Ecclesiastica instituta est, cuius finis est commendatio magis; quam ipsa dilecti vindicatio; condemnari possit: non ad ordinariam adulterij poenam; sed salutarem; quamvis pecuniariam, similem. Vide Menoch. & citatos d. p. 41. n. 15.

14.
An & ad
grauiores?

3. An ad talem quæ grauiorem irroget infamiam? & quidem ex testibus, quamvis aliàs idoneis, de diuersis actibus singulatum testantibus existimari aliàs non posse religiosum incarcerari dum de actibus singuli diuersis deponerent, in eo ordine, vbi ob materiam carnis quamvis impudicorum dumtaxat tantum incarcerari iubentur ad 80. dies, suntque eo ipso incapaces omnium postea dignitatum Ordinis: quod hæc poena infamiam secum adferat non tantum; sed & illam incapacitatem, & ærumnas carceris; quæ ferè morti comparantur. Sed cum in hac causa vnus adulterij actus duobus testibus probetur, credendum est etiam penas pecuniã grauiores in curiis Ecclesiasticis solitas posse infligi.

De sententia, & re iudicata.

RESPONSVM I.

Regula & privilegia ordinis S. Saluatoris in quibusdam Regulares subiiciunt Ordinario; in quibusdam eximunt: quod si ergo Ordinarius pleno iure velit visitare, ordinare, exequi; & Regulares quasi plena exemptione illum excludere:

1.
Cuius iuram
tribuatur.

Responsum Christi quadrat vtrisque: *Reddit, que sunt*

Caesaris, Casari; & que sunt Dei, Deo. & illud Apostoli: cui tributum, tributum; cui honorem honorem: vt neque debitum negetur; neque plus debito petatur. odiosa est plaris petitio, & diuersis penis à iure cõercita. vt 101. tit. C. & X. de plus petitio: odiosa, inquam, adeo, vt etiam officium fisci complectatur: vt si indebito tempore ab illo actiones sunt propositæ, quamvis iustæ, concrementur. l. iulius C. de iur. fisci. l. 1. o. odiosa non minus vsurpatio est iurisdictionis, vsurpanti non competentis; & iure prohibita. adeo vt quidquid à non competenti Iudice decretum fuerit, nullius sit momenti. tot. tit. C. si à non compet. Iud. & extra territorium, seu supra iurisdictionem ius dicenti impunè non pareatur. l. fin. D. de iurisdic. om. Iud. & sic in iure optimè coniunguntur prælatio, & subiectio respectiua. tit. de maior. & obed. vt subditi sint subiecti præpositis, sed quique suis: quique suis dumtaxat imperent, cæterum quoniam vile per inutile non vitatur, vbi plura capitula combinantur, quæ diuidi possint, in quorum altero Ordinarius iurisdictionem potest exercere, in altero non æquè, iustius, æquius est; vt regulares visitationem, ordinationemque admittant, quæ illi competat: de cætero super exemptione reuenter excipiant, quia tot videntur esse sententiæ, quot capitula. Felin. in c. cum Ioan. X. de fid. instrum. sic in c. cum tempore. X. de arbit. vbi plura erant laudi capitula, arbitrium, inquit Pontifex, decernimus obseruandum: illis dumtaxat capitulis exceptis, quæ contra libertatem ipsius monasterij sunt expressa. & in c. inter cetera. 22. q. 4. diuiditur iuramentum concubinæ factum, de illa in vxorem ducenda; & matre, aut fratre non alendo: pars prior seruari iubetur; altera non: in c. dilecti. X. de maior. & obed. iuramentum ab Episcopo factum Metropolitanò diuiditur: vt seruandum sit quoad debitam iure obedientiam; quoad vterius promissam

2.
Neque plus
petatur.

3.
Diuidenda
capitula.

4. Ut nec abbatissae promissio obstat.

5. Plus exequens & minus debito offerens expensis mulctandi.

6. An executio iusta in capitulis diuiduis?

fam, reiiciatur. etiam propter interesse Ecclesie, & Capituli. vt non satis etiam fit, si praelatus, aut praelata in consecratione aliquid iuret; sed exigitur, vt id iustum fit; neque contineat Ecclesiam, seu conuentus sui, seu tertij praedictum. Idque iterum deciditur in iuramento ab Abbate Episcopo prestito in c. cum dilect. de relig. dom. in 6. Vide etiam c. dilectus x. de praebend. c. Rain. de restam. c. nisi de praeb. & in d. c. cu tempore. ratio subiungitur haec; cum & si sponte volueris, de iure tamen nequineris, sine licentia Romani Pontificis renuntiare privilegiis, vel indulgiis. & propterea recte pragmatici aiunt; si is a quo plus debito petitur, & quantum saltem debet, non offerat; ex vsu forensi condemnandum in quantum debet non tantum; sed & in expensas litis. cum alioquin c. vnic. X. de plus petit. in expensas plus petentem semper condemnet; & vt ante illarum solutionem quibusdam casibus exinde conuenire debitorem non possit.

Enimvero si Ordinarius plura capitula complexus, tam quae suae sint iurisdictionis, quam quae non sint; tam quae recte & rite ordinari; quam quae perperam; si diuidua fit, executio; non obedire tantum quoad partes debitas tenentur regulares: sed & quoad illa capitula executio iusta videri potest. quamquam negent iterum pragmatici plus debito exequentem excusari a nullitate, & expensis; sicut plus petentem dumtaxat: quod iniuria illa verbalis multo sit minor reali executione. vbi porro indiuidua fit executio, omnino nulla erit. l. r. §. item queritur. verb. ego O filio assentior non posse diuidi; quia non potest ita in parte vis fieri, vt non in tota aqua fiat. sic sententia delegati assumpto non delegato tota vitatur: c. super Abbatia. X. de off. deleg. electio clericorum admixto laico: c. Messana. 56. X. de elect. actus legitimi adiectione diei, vel conditionis: c. actus de reg. iur. in

6. & que multa citat gloss. in c. vtile per inutile de reg. iur. 6. & de executione vide Marant. in specul. p. 6 ar. 3. post omnia aduerte circa executi. n. 20. & seqq. & alios passim.

An autem indiuidua sit executio; & sic ex toto nulla; cum iudex per censuras procedit, excommunicat, suspendit, interdicat regulares; nisi in omnibus punctis ordinationes suas recipiant; iusta simul & iniusta capitula complectentes; suae simul iurisdictionis, & alienae; & quaedam decernere & exequi; quaedam decernere ipse, non exequi nisi per ipsos regulares, potest; an, inquam, indiuidua sit haec executio, & ex toto nulla; vt indiuiduam volunt esse executionem plures simul res, sed sub vno pretio comprehendentem citati apud Tuscum pract. conc. v. indiuiduum. conc. 101. 102. an diuidua, & ex parte; subtilioris est indagatio. vide Tuscum & citatos vbi supra. & v. sententia quando pro parte vult petiti. conc. 105. & in terminis sententiae latissime Salgado de protect. reg. p. 2. c. 7. vbi n. 44. dicit, quod haec executio ex difficilioribus est, quae in iure potest reperiri. idque probat tractatus subtilissimus de diuiduis & indiuiduis Moderni Parisiensis. certum quidem est nullam esse executionem qua parte iudex suae potestatis limites egreditur. Clemens VIII. quidem conu. sac. d. tium omnes nullitates sustulit, illis exceptis, quae ex defectu iurisdictionis, citationis, aut mandati occurrunt. vnde videri potest in quibus casibus hic competit interdictione, non esse nullitatem attendendam: sed vbi deest dumtaxat. Igitur irritum est interdictum qua parte ea puncta complectitur, quae suae non sunt iurisdictionis. & quia vno complectens omnia puncta iubet recipi; vnum in factum mandatum & poena conluit; facta autem indiuidua censentur; Panorm. in d. c. Rainur. vixit vt interdictum in totum non dicatur irri.

irritum in rigore. quamuis timora-
ta conscientia fuerit obedire in
punctis, in quibus iurisdictione
non carebat Ordinarius. cum &
piarum metium sit timere culpam,
vbi culpa non est: & semper tri-
buere honorem, cui quomodo-
cumque debeat honor.

De Appellationibus.

RESPONSVM I.

*Ordinarius quadam in re-
gulares statuit, & executus
est, qua à iure permittuntur
non obstante appellatione, &
exemptione; quadam non sic
permittuntur: quodnam erit
officium superioris in huius-
modi contentione?*

^{1.} ^{2.} ^{3.}
S¹pponamus executionem diui-
duam decreti diuersa capitula
continentis: iurisdictionem in re-
gulares hinc in solidum afferi, inde
ex parte negari: officium erit etiam
Iudicis, ad quem causa ex prouoca-
tione delata sit, distinguere, &
cuique suum tribuere, vt leges &
canones prescripserunt. *c. Rainutius.
c. Rainaldus. X. de testam.* regula est,
vt lite pendente nihil innouetur.
secundū distinctiones tamen c.
cum persona: *de priu. in o. in fin.* atq;
adeo dum litigatur de decretis, or-
dinationibus, & statutis, à quibus
appellatum est. sic enim *in c. dilectus.
X. de rel. dom.* vbi Episcopi Abbatem
suspendētis, seu monasterium in-
terdicentis, sententia nullā decla-
rantur: si vel ante appellatū fuerat,
vel monasteriū probaretur exem-
ptum; etiamsi Abbas obedientiam
repromississet: desuper non tantum
monasterium, sed & abbatem pro-
mittentem absolueno. multi sunt
tamē casus vbi nec exemptio, nec

appellatio executionē remoretur.
iure ergo distinxerit Iudex in quibus
attentatorum reuocandorum
regula; in quibus exceptio erit ad-
mittenda. multa sunt in hanc rem
iuris loca. *c. ad presentiam. c. constitu-
tus. c. significat cum pluribus aliis de ap-
pell. c. signific. de noui oper. nunciat. c. ve-
nientes. de iur. iur. c. 1. vt ite pendem. in
6. c. exhibita de iudic. & omnium in-
star sit c. non solum de appell. in 6.*

Igitur attentata post appellatio-
nem irritat, seu irrita declarat ante
omnia Iudex appellationis; ex cō-
muni regula. vbi porro leges aut ca-
nones appellari vetant, sed execu-
tionem indulgēt, non obstante ap-
pellatione; non ante omnia irritat;
sed demū per definitiuam; per ex-
ceptionē à regula. sub exceptione
sunt, quæ ad disciplinam regularē,
vtiq; ex visitatione, atque ad clau-
suram pertinent; atq; alia passim ex
veteribus canonibus, Conc. Trid. &
Gregorij XV. constitutione *inscrui-
tabili.* vbi ille Pontifex non obstāte
exemptione Ordinariis tribuit iurisdictionem
in casibus ibi expres-
sis, etiam antē non concessis.

Non addit autem Gregorius XV,
an remota appellatione de aliis ibi
expressis statuere, & exequi pos-
sint: relinquit ergo id iuri cōmuni:
ex materia igitur id sumendum, &
procedēdiforma, materia: vt quoad
cōfessorum approbationes, & præ-
dicationes decreta non obstāte ap-
pellatione procedant. *Trid. s. c. 2. s.
24. c. 4.* correctiones excessuum ad-
uersus regulam. *c. 3. X. de app. c. irre-
fragabili. X. de off. ord.* ex forma, vt si
visitando notarint delicta, circa a-
lia in d. Gregoriana expressa, non
obstante appellatione exequantur,
illud enim est priuilegium visita-
tionis, & correctionis morum. *Conc.
Trid. s. 13. c. 13. v. 1. s. 22. c. 1. s. 24. c. 10. s.
14. c. 4.* si compilato processu seu
extra visitationem, & de non noto-
riis cognoscatur; nō idem obtinet.
*Sanctio pragmatica Clementis V. II. an.
1600 art. 9. relata apud Quarantam in
summa verb. Archiepiscopi. auctoritas.*

R E S.